VOLUME - VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 -IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

२७. लोकसाहित्याची वाहक बोलीभाषा

प्रा. डॉ. अशोक पाठक
सहयोगी प्राध्यापक, लाल बहादूर शास्त्री, परतूर, जि. जालना.
शरद ठाकर
संशोधक विद्यार्थी, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

प्रस्तावना

भाषा हे विचार, कल्पना आणि भावना व्यक्त करण्याचे महत्त्वाचे साधन आहे.भाषे सोबतच महत्त्वाच्या आहेत त्या आपल्या विविध बोली व भाषा. भाषेच्या मुख्य दोन श्रेणी मानल्या जातात. मौखिक व लिखित भाषा. बोली भाषेच्या माध्यमातून सर्व सामान्य माणूस आपल्या आपल्या पद्धतीने व्यक्त होत असतो. व्याकरण किंवा शुद्धलेखनाच्या चौकटीत अडकण्याची त्याला गरज वाटत नसते आणि म्हणूनच तो मोकळेपणाने आपल्या बोली भाषेतून व्यक्त होतो. त्यामुळे विविध बोलीभाषेतून विपुल प्रमाणात लोकसाहित्याची निर्मिती झालेली आहे. याचा शोध प्रस्तुत शोधनिबंधात घेण्यात आलेला आहे.

लोकसाहित्य

लोकसाहित्याची व्याख्या करणे कठीण आहे. लोकसाहित्य हा सामासिक शब्द लोक व साहित्य या दोन पदांच्या संयोगाने बनलेला असून त्यातील 'लोक' हे पद [illegible] साठी आणि 'साहित्य' हे पद [illegible] साठी वापरलेला आहे. लोकांमध्ये प्रचलित असलेल्या मौखिक परंपरा म्हणजे लोकसाहित्य असते. लोकसाहित्य लोकांचे असते. लोकसाहित्याची निर्मिती कशी होते ते एका पिढीपासून दुसऱ्या पिढीपर्यंत कसे संक्रमित होते. यासंदर्भात आपले विविध सण समारंभ, आपल्या परंपरा यामधून लोकसाहित्याची निर्मिती कशी होत असते हे आपल्या लक्षात येते.

लोकसाहित्याची वाहक बोलीभाषा

लोकसाहित्याच्या वाहक ह्या बोलीभाषा आहेत.लोकसाहित्यातून लोकगीत, लावणी, पोवाडे, शाहिरी, लौकिक गीत,सवाल-जवाब, भारुडे, कलगीतुरा, शाहिरी फटके, विविध बालगीतं, बडबड गीतं, लग्नात हळद लावताना म्हटली जाणारी गीतं, जात्यावरची गाणी,ओव्या,भुलाबाईची गाणी हे सर्व बोली च्या माध्यमातून लोकसाहित्याला मिळालेली देणगीच आहे. अशा प्रकारच्या विविध बोली मधून लोकसाहित्याची निर्मिती झालेली

Assist Professor
Lal Bahadur Shastri Sr College
Partur Dist. Jalna (M.S.)